

Sakallı Maymun

Ben bir aynayım diye başladı söze çocuk, tam benim önümde durup ellerini açmıştı kıza doğru. *Şimdi seni gösteriyorum.*

Sen bir ayna değilsin dedi küçük kız, *senin adın Ahmet, hem parlak değilsin bir ayna gibi...*

Ben bir aynayım diye tekrarladı çocuk, kolları açık, gözleri kızın gözlerine çipil çipil açılmış, adeta gözlerinde kaybolmak ister gibiydi. Kumral kısa kesilmiş saçları, yeni belirginleşmeye başlayan burnu ve taze kaşlarıyla en fazla yedi yaşında gösteren bu çocuğun ne diyeceğini takip etmek istedim.

Karşısındaki kız ayna dedikodusundan sıkılmış gibi pufladı. Üstünde kırmızı bir hırka, önünde durdukları vitrinin gerisinden birilerinin gelmesini beklerken başkaca oyun yokmuş gibi Ahmet'le aynacılık oynuyorlardı. Kardeş olduklarını tahmin ettim, benzemiyorlardı ama belki ikizdiler veya aralarında az bir yaş vardı. Kız daha büyük gösteriyordu, oğlanın tepesinde yükselen saç telleri yaşını birazcık küçültüyordu, kızın kestaneye çalan saçlarını da arkadan kırmızı bir lastik tokayla bağlamışlardı.

Oğlan ayna olduğunu söylemesine rağmen kızın taklidini yapmak hevesinde değildi. Sadece kollarını açmış ve geçmesine izin vermezmiş gibi duruyordu. Kız yeniden pufladı ve arkasını dönüp mağazadan içeri girdi. Oğlan hala dimdik bir ayna gibi duruyordu.

Yanına gittim ve seslendim *hmm, nasıl göründüğüme bakabilir miyim?*

Kendini ciddiye alan birini beklemediği belliydi çocuğun, ürkmesine bir gülümseme karıştırarak bana döndü, kollar hala açık. *Ben bir aynayım ve seni gösteriyorummm...* Son sese çiğner gibi yumulmuştu, zamane yumurcakları bastıra bastıra konuşmayı seviyor.

Ama ben kendimi göremiyorum diye cevap verdim çocuğa. *O senin körlüğün* dedi bana sakince, sanki normal bir şeyden bahsedermiş gibi. Kollarını indirdi ve gülümsemesini sırtmaya çevirdi.

Peki gözlerimi nasıl açabilirim? diye sordum. *Aslında onları açamazsın, onlar seni açarlar* diye cevap verdi çocuk. Yaşından oldukça büyük bir cevap verdiğini hissettim bir an. *Peki gözlerim beni nasıl açar?*

Görmeyi öğrenirsen kendini her yerde görürsün dedi çocuk. Sözlerin derinliğine

mukabil şaka eder gibi konuşuyordu, gözlerini bana dikmiş, sırtmasını gizlemeye gerek görmeden...Bir an sonra kıkırdayarak uzaklaşacakmış gibi hissettim.

Bana yardımcı olur musun, kendimi göremiyorum, neyim ben?

Sakallı bir maymunsun dedi gülerek.

Ama sakalım yok ki benim

Hayır var, bak upuzun bir sakalın var dedi, elini çenemin altındaki hayali sakalı sıvazlar gibi hareket ettirerek. Hem de yerlere kadar uzanıyor...

Ama maymunların sakalı olmaz dedim.

Senin var dedi upuzun bir sakalın var ve ağacından hiç inmiyorsun, viyak viyak diye daldan dala atlıyorsun ama sakalın dallara dolaşıyor ve düşüyorsun... Gülmeye başlamıştı hafiften.

Hayal gücü renkli bir çocukla karşı karşıyaydım. Konuyu değiştirsem mi, devam mı etsem bilemedim. Söylediklerine bir anlam veremiyordum ama beni rahatsız etmeye başlamışlardı.

Adın neydi senin? dedim.

Ahmet dedi.

Peki sen nesin? dedim.

Ben bir aynayım dedi yine, ellerini açarak, gülmesi durmuştu, kendi etrafında bir kere döndü. Ben herkesin ne olduğunu gösteririm.

Yine başa dönmüştük, yumurcağı terk etmek istedim bir an, yine de sözlerindeki çocukça ciddiyetin altında neyin yattığını merak ediyordum. Bana neden sakallı maymun demişti?

Deminki kardeşin miydi?

Hayır, ablam dedi.

O ne peki? Bir maymun mu, aslan mı, kuş mu, ağaçkakan mı?

O benim ablam, başka bir şey değil dedi.

Peki ben neden maymun oluyorum da, insan olmuyorum?

Çünkü senin derdin ağaçtan ağaca zıplamak ve sakalını uzatmak, başka bir şey bilmiyorsun dedi.

O biliyor mu?

O ablam olmayı biliyor, sen maymun olmayı biliyorsun.

Kahverengi gözlerinin ortasında kendimi görüyordum. Ses tonumdan sıkıldığımı anlamış olmalıydı, gülümsemesi kaybolmuştu, bu oyunun nasıl bitireceğimi bilemiyordum.

Maymunluktan kurtulmak istiyorum üstad dedim, o yaştakilerin anlayamayacağı alaylı bir ses tonuyla, bana doğru yolu göster

Sakalını kesmezsen maymunluktan kurtulamazsın dedi üstad.

Karşısına çömeldim ve daha yakından bakarak:

Sakalımı kesecek makası nerede bulabilirim? dedim.

Ahmet, gel yavrum diye bir ses duyduk ikimiz de, annesi mağazadan çıkmıştı ve ablasının elinden tutuyordu.

Bizim evin orda bir Necati amca var, babamın sakalını o kesti, belki seninkini de keser diye cevap verdi, annesine dönerken...

Amcayla mı konuşuyordun, hadi hoşçakal de ve teşekkür et dedi annesi.

Geri dönüp belli belirsiz bir baybay yaptı çocuk, annesine doğru *maşallah, çok akıllı bir çocuğunuz var* dedim, *hayalgücü de çok gelişmiş...*

Hemen her sokakta rastlanan tipteki kadıncağz, evladı övülen her anne gibi gülümseyerek *öyledir* dedi ve elinden karşıdaki oyuncakçıya doğru çekiştirmeye başlayan kızına *tamam yavrum gideceğiz* diye çıkıştı.

İyi günler dedim.

İyi günler dedi Ahmet ve annesi.

İçime derin bir merak dolmuştu. Kendi mahallesindeki Necati amcasının sakalımı keseceğinden bahsetmesi kafama yerleşmişti. Kalbimdeki bir his bu çocuğun söylediklerinin peşine düşmem gerektiğini işaret ediyor, aklımsa gülmeye çalışıyordu.

Nafile. Aklın gülmeye çalışması bir filin ip atlamasına benziyor.

Alışveriş merkezinin o katında biraz daha oyalanmak ve kendime bir pantolon almak için gezinmeye devam ettim. Vitrinlere bakarken dolaşıp geldiğim yerde, Ahmet'in anne ve ablasıyla beraber merdivenlerden inmeye başladığını gördüm. İçimdeki merak alevlendi ve ruhumu kapladı. Kadının neler düşüneceğini hesaba katmadan takip etmeye karar verdim, bir detektif filmindeki gibi hissettirmeden...Kafamı çevirip vitrinin birindeki yansımalarını seyrettim ve yeterince uzaklaştıklarında ben de peşlerinden aşağıya inmeye başladım.

Otoparka kadar onlara görünmeden ve fakat filmlerdekinin aksine onları da göremeden aşağıya indim. Sıcak bir günün eksoz kokan boğuculuğunu taşıyan otoparkta ellerinde torbaları çekiştirerek yürüyen iki çocuk ve bir yetişkinden mürekkep grubu uzaktan farketdiğimde bir kolonun arkasına saklanmak ihtiyacı duydum. Anneleri çocuklara söylene söylene yürümeye çalışıyordu, ne söylediğini duymasam da...

Arabalarına bindiler ve ben de seri adımlarla kendiminkine atladım. Bakalım bizim küçük çok bilmiş hangi mahallede oturuyor ve benim sakalımı keseceğinden bahsettiği Necati amcası kim?

Hemen her kadın gibi arabayı gecikerek kaldırdı yerinden, o hareket etmeye başladığında ben çoktan otoparkın çıkış kapısına yönelmiştim. Neredeyse önüne çıkıyordum ki kısa bir tur daha atıp arkasında kalmayı becerebildim.

Annelerinin aynaya fazla bakmayacağını tahmin ediyordum, yine de pek yaklaşımdan, tanınmayacak bir mesafeden takip etmeye başladım. Şehrin hemen hemen aynı taraflarında oturuyorduk, ancak bir süre sonra tanımadığım caddelerden ve sokaklardan geçmeye başladık ve detektif filmlerinde nasıl olup da tanımadıkları yollarda o kadar iyi takip yapabildiklerine ilk kez hayret ettim.

Girdiğimiz yolların çoğu boştu, o sebeple peşlerinden bir araba geldiğini farketmiş olabilirlerdi ancak bir iki sokak sonra apartmanın birinin yanından parketmeye indiklerinde, ben neredeyse arabanın içinde eğilerek önlerinden geçtim. Az ilerde boş bir yere bıraktım arabayı ve Necati'nin kim olduğunu soracağım birilerini aramaya başladım.

Üç blok ötede bir bakkal vardı, ufak esnafın genelde adeti olduğu üzere dükkan önüne tabureler serpiştirilmiş, ikisinde sohbet eden adamlar oturuyordu. *Selamün aleyküm* dedim, *aleyküm selam...*

Ben buralarda, Berber Necati diye biri varmış, onu arıyorum dedim.

Berber yok kardeşim burada, biri vardı, Osman mıydı neydi, iki sokak aşağıda, üç-dört ay önce kapattı. Buralarda başka berber yok.

İlk anda içime bir panik düştü. O an ne şekilde buraya geldiğimi düşündüm ve bunu anlatmam gerekse nasıl anlatacağımı merak ettim. *Bir çocuk vardı, bana sakallı maymun dedi, buralarda babasının sakalını kesen bir Necati varmış, onu arıyorum* mu diyecektim? En iyi durumda adamlar bana sadece gülerlerdi, daha kötüsünün ne olacağını düşünemiyordum.

Yüzümdeki alıklığı farketmiş olacak ki diğer adam devam etti, *şu arka sokakta bir Necati amca var, kuruyemiş satar, çilingirlikten de anlar, belki odur aradığın hemşerim.*

Bir kuyudayken uzatılmış ip gibi sarıldım bu söylediğine, *evet, o olsa gerek, sağolasın* dedim. Cevap vermeden kendi konuşmalarına devam ettiler.

Bir üst sokağa gittim. Uzaktan görünen solgun bir kuruyemişçi tabelası vardı. Ayaklarımla yerden destek almaya çalışırken adamın karşısında ne diyeceğimi düşünüyordum. *Sakallarımı kes mi diyecektim, beni aşağı sokaktaki bir çocuk gönderdi, babasının sakallarını kesmişsin, benim de sakalım varmış, benimkini de kes mi diyecektim?* Sakalım da yoktu ki, *sakalım varmış* deyince adam bana ne derdi acaba?

Ayaklarım düşüncelerimden etkilenmeden yürümeye devam ettiler ve dükkana girdiler. Bu sefer tabureler dükkanın içindeydi, tezgahın hemen arkasında biri kırışmış sakallı, diğeri de bıyıklı iki amca sohbet ediyorlardı. Sakallı üzerinde beyaz bir önlük vardı ve dükkan sahibinin o olduğunu tahmin ettim.

Sakallı yanındakine bir şeyler anlatıyordu, beni farkedene kadar yanlarına yaklaştım, sözünü kesmedi...

İşte o Yahudileri Allah maymunlara çevirmiş, bunun cismen olduğunu söyleyen de var, ruhen olduğunu söyleyen de...

Dizlerimin bağı çözülmüştü. Yıkılacak gibi oldum. Yine bir maymun bahsi...

Sakallı bana döndü, *buyrun* diyerek ayağa kalktı.

Ben fıstık alacaktım dedim, daha doğrusu biri öyle dedi ve dükkanda bunu söyleyecek benden başkası yoktu.

Vereyim, hangisinden olsun?

Tezgahın başına geçmişti. Ben *şundan* diye işaret ederken amca sordu: *Solgun duruyorsun evladım, hasta gibisin, bir şeyin mi var?*

Yok, amca, yok dedim, *bir şeyim yok*

Az otur şöyle dedi, tezgah arkasındaki boş tabureyi göstererek.

Reddetmek istedim, yapamadım. Elim ayağım titriyordu, kafamın içinden *benim burada ne işim var, nedir beni buraya çeken...* diye düşünceler geçerken ağzımdan *memnun olurum aslında* diye bir şeyler döküldü.

Adam gitti ve perdeyle ayrılmış bir bölmeden elinde bir bardak çayla çıktı. Benim *zahmet etmeseydiniz* tereddüdümüne yanımdaki bıyıklı *Necati ustanın çayı iyidir, iç, iyi gelir* dedi.

Necati usta çayı verdikten sonra yanımdaki tabureye oturdu. Çaydan bir yudum aldım, şerbet gibiydi ve boğazımdan inerken titrememi durdurdu.

Bıyıklı olan yüzünde hafif bir gülümsemeyle beni seyrediyordu. Necati usta ise benimle özel olarak ilgilenmiyormuş gibi yapıyor, yine de karşılıklı olarak susuyorlardı. Sanki benim varlığım konuşmalarına engelmış gibi bir havaları vardı.

Titremem durduğu ve oturduğum tabure dünyanın en sağlam kaidesi gibi geldiği için sözü ben açtım. *Demîn maymunlardan bahsediyordunuz sanırım, bunun anlamı nedir?*

Ne maymunu? dedi bıyıklı. Necati usta kafasını salladı ve gülümseyerek devam etti. *A'raf Suresinde, Cumartesi yasağına uymayan Yahudilerin uyarıldıkları ve yine isyan ettikleri, sonra da aşağılık maymunlara çevrildikleri yazıyor, onu konuşuyorduk...*

Bugün ikinci defa maymun bahsi oldu da, onun için biraz şaşırdım.

Gülümseyerek gözgöze geldiler. *Bir çocuk maymunlardan bahsetti de bugün...Dur bakayım, hatta, sakallı maymun dedi, ne demekse...*

İkisi de hafifçe güldüler. *Alem oluyor bu zamane veletleri* diye başladı Necati usta, devamını benden beklercesine.

O bahsettiğiniz yerde sakalla ilgili bir şeyler söylüyor mu? dedim.

Bildiğim kadarıyla yok dedi, sakallı maymunu ilk defa senden duyduk, daha doğrusu senin veletten... Hala gülümsüyorlardı birbirlerine bakarak. Hem maymunların sakalı olmaz herhalde, benim gördüklerimin hepsi köseydi dedi bıyıklı amca gülerek.

İşin gırgıra vardığını hissederek gibi olduğundan olacak daha ciddi bir ses tonuyla Necati usta başladı: Sakal iki şeye delalet edebilir, ya ilimdir, ya kibir...Kişinin sakallı olmasını böyle tabir ederlerdi bizde dedi.

Sizde? dedim.

Evet dedi, sorumu anlamamıştı veya ustalıkla anlamazlıktan geliyordu. Burada herhalde kibirdir, maymunların ilmi olsa herhalde maymun olmazlardı dedi.

Belki de ilimden doğan kibirdir hocam dedi bıyıklı olanı.

Mümkün tabii, sakal değişik bir şey, her sakallıyı deden sanma derler bir de...

Bıyıklı olan gülerek bana döndü: Kim demişti bunu sana?

Bir çocuk dedim bugün mağazada karşılaştığım bir çocuk.

Bu adamın gülmesi bana acı veriyordu, bana gülmediğinden emindim, güldüğü şey benimle ilgili değildi, ancak öyle bir havada gülüyordu ki sanki bütün bir hayat önünde gülünecek bir oyun gibiydi. Kendisi de dahil her şeye gülüyordu bu adam, sinir edici...

Necati usta doğru söylemiş dedi, sendeki sakal neredeyse ayaklarına dolanıyor.

Ha! dedim, ağzımdan hafifçe bir ünlem çıkmıştı...Gözlerine baktım, çocuğun gözleri gibi yansıtıyordu beni.

Tam bu anda mahallesine takip ettiğim afacan koşarak içeri girdi. Necati amca, babam bugün geleliyormuş, haber vermemi istedi diyerek.

Öyle mi Ahmetçik? dedi Necati usta, ama sen başka birini göndermişsin bugün...

Oğlan tam o sıra beni farkettiler ve aaa, ben de sana onu anlatacaktım dedi...

Necati usta elimdeki fıstık paketini aldı ve oğlana verdi, al bunu babana götür, o anlar dedi.

Oğlan hiçbir şey demeden geldiği hızla koşarak çıktı gitti.